

INHOUD

1 SYMBOLISME (Negentigers, Generatie 1910)

P.C. Boutens – *De smalle ring; Goede dood; Nacht-stilte*

J. H. Leopold – *Een sneeuw ligt; O als ik dood zal zijn...; Katakomben; Regen*

J. A. Dèr Mouw – *'k Ben brahman...; Kent iemand dat gevoel...; Gemakk'lijk lig ik...*

J. C. Bloem – *November; Afscheid; De Dapperstraat; De gelatene; Insomnia*

A. Roland Holst – *Zwerversliefde; Ballingschap; De vagebond*

P. N. Van Eyck – *De tuinman en de dood; Bede*

2 SOCIAAL IDEALISME

H. Roland Holst – *Op de kentering der tijden...; Opgang; Niet dat ik werd verslagen...; Ik kende u niet, mijn God*

J. I. De Haan - *Aan de politieke gevangenen in Rusland; Kwatrijnen; Sophocles en de jonge slaaf*

C. S. Adama van Scheltema – *De dijk; Avondgebed; Mijn hospita*

3 DE EERSTE WERELDOORLOG

Theo van Doesburg - *Oorlog*

Albert Verwey – *De verwoesting van Wezet*

Hendrik de Vries – *De gevechtsvlieger*

Paul van Ostaijen – *Aan een moeder*

4 INTIMISME ('t Fonteintje)

J. Van Nijlen – *De cactus; Eenzaamheid; Bericht aan de reizigers; De zwerver*

R. Minne – *Gogol; Vademecum voor de dichter; Op de boer; Melancholie; De arme en de rijke dagen; Eenzame wind; Geslacht ligt dieper dan cultuur*

5 MODERNISME

5.1 VLAAMS EXPRESSIONISME

P. Van Ostaijen – *Gelijk een zwakke vrouw...; Verveling; Golgotha; Vlerken; Bordel; Belgiese zondag; Marc groet 's morgens de dingen; Melopee; Boere-charlston*

G. Burssens – *Schommel; Venus; Begoocheling; De spinnen*

M. Gijsen – *De mislezer*

W. Moens – *Laat mij mijn ziel dragen in het gedrang; Kort manifest*

5.2 NEDERLANDS EXPRESSIONISME

H. Marsman - *Berlijn; Vlam; Vrouw; 'Paradise regained'; Lex barbarorum; Holland; Afscheid; Landschap; Herinnering aan Holland; Baai bij avond*

H. Van den Bergh – *Nocturne, Sabbath*

H. De Vries – *Koorts; Het kleine meisje had groot verdriet...; De vrouw zei...; Ramp*

5.3 VORM-OF-VENT

W. Elsschot – *Aan het doodsbed van een kind; Moeder; Het huwelijk*

Martinus Nijhoff – *Het lied der dwaze bijen; De tuinman; Herinnering; De steen; De moeder de vrouw; Het kind en ik; Het klimop*

6 KATHOLIEKEN EN PROTESTANTEN

A. Van Duinkerken - *Morientis proximum ori; Ballade van de katholiek; De wuivende*

J. Engelman - *Vera Janacopoulos; En rade*

Pierre Kemp – *Avondstemming; Bloem; Geheimenis; Passante*

W. De Mérode – *Waaizin; Geboorte; De moordenaar*

7 ROMANTICI

J.J. Slauerhoff – *Woninglooze; De vriendinnen; Aan de verre prinses; Billet doux; Het einde; In Nederland; De burgers*

J. W. F. Werumeus Buning – *Maria Lécina; Ballade van de zeven doden*

8 RONDOM DE TWEEDE WERELDOORLOG

Ad Hoornik – *Ex tenebris; Tot de doden*

Gerrit Achterberg – *Slagveld*

A. Den Doolaard – *Stemmingsbeeld 1940*

Martinus Nijhoff - *Holland*

Bertus Aafjes – *De laatste brief*

Jan Campert – *De achttien doden*

George Kettman jr. – *Op mijn zwarte hemd*

Ida Gerhardt – *Mei 1940*

J.C. Bloem – *Na de bevrijding*

VOORWOORD

Deze bloemlezing is uitsluitend bedoeld als collegeboek voor tweedejaarsstudenten neerlandistiek in Belgrado die in het wintersemester de cursus *Nederlandstalige poëzie van de eerste helft van de twintigste eeuw* volgen. Het zal dus niet verkrijgbaar zijn in de handel. Aangezien onze Afdeling over een vrij bescheiden bibliotheek beschikt is het voor studenten moeilijk om aan primaire bronnen te komen. Dit overzicht biedt ze de mogelijkheid om meer tijd te wijden aan de studie van bronnen i.p.v. het zoeken ernaar.

Een tweede motivatie om deze bloemlezing samen te stellen was mijn deelname aan een internationaal project, gesteund door de Nederlandse Taalunie, dat in 2009 resulteerde met de geannoteerde bloemlezing moderne Nederlandstalige poëzie *Kersvers*. Daarin komt de moderne Nederlandstalige poëzie van de tweede helft van de 20ste en het eerste decennium van de 21ste eeuw aan bod. De bloemlezing die u nu in handen heeft is dus als aanvulling daarop bedoeld zodat studenten een totaalbeeld kunnen krijgen van de Nederlandstalige dichtkunst in de twintigste eeuw. Ook in dit geval gaat het om een op de Nederlandse literaire canon gebaseerde bloemlezing, alleen is de uitleg van de annotaties in het Servisch gegeven. Bij de keuze van de gedichten heb ik weliswaar gestreefd naar poëtische representativiteit maar de moeilijkheidsgraad van het taalgebruik heeft daarbij ook een belangrijke rol gespeeld.

Bij elk hoofdstuk wordt een kort overzicht gegeven van traditie en continuïteit aan de ene kant en vernieuwing, debuten en nieuwe tijdschriften aan de andere. Daarbij wordt een nadrukkelijke verdeling in Nederlandse en Vlaamse literatuur gehanteerd. Vanuit een extramuraal perspectief is het min of meer vanzelfsprekend dat er vanwege verschillen in traditie en historische en culturele context toch niet van 'de Nederlandse' literatuur kan gesproken worden.

De dichters worden voornamelijk in een chronologische rangschikking gepresenteerd met het oog op hun debuut of hun opvallende verwantschap met een bepaalde stroming.

Na algemene informatie over de auteur en zijn poëtica volgt eerst een lijst van aangeraden internetbronnen en daarna een exemplarisch gedicht (niet in representatieve, maar in didactische zin) voorzien van vragen die verder zouden moeten helpen bij de interpretatie van dit gedicht, maar veelal ook bij de interpretatie van andere gedichten van de auteur in kwestie. De overige gedichten zijn chronologisch gerangschikt naar de datum van hun eerste verschijning in bundel of tijdschrift. Deze gegevens staan onderaan elk gedicht. Bij een klein aantal gedichten was de oorspronkelijke bron van verschijning voor mij niet te achterhalen. Wat zowel primaire als secundaire bronnen betreft heb ik nagestreefd om de meest recente uitgaven te gebruiken maar vanwege de bescheiden omvang van onze bibliotheken was ik voornamelijk aangewezen op het internet of op publicaties die mij ter beschikking stonden.

Tot slot, deze bloemlezing is ook een oproep aan afdelingen neerlandistiek in de regio om een gezamenlijk project aan te gaan en een uitgebreidere bloemlezing poëzie van de eerste helft van de 20ste eeuw samen te stellen met eentalige annotaties die het literatuuronderwijs in de hele regio ten goede zou komen.

Belgrado, april 2012